

Tanja Häyrynen

27.3.2014

lin ja Kuivaniemen laajakaistaselvitys
Hankenro 19149

LOPPURAPORTTI

1. Hankkeen toteuttaja

Iilaakso Oy, Piisilta 1, 91100 Ii (Y-tunnus 1578342-3)

Yhteyshenkilö: Ari Alatossava 040-5676700 ari.alatossava@iilaakso.fi

2. Hanke

Hankkeen nimi: Iin ja Kuivaniemen laajakaistaselvitys

Hankkeen numero: 19149

Ohjelma: Manner-Suomen maaseudun kehittämissuohjelma 2007-2013

Toimintalinja: Leader
Maaseutualueiden elämänlaatu ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistaminen

Toimenpide: Leader-toimenpiteet linjalla 3
Elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut

Toimintaryhmä: Jokivarsien Moderni Maaseutuyhdistys JoMMA ry

Hankkeen toteutusaika: 15.08.2012 – 31.10.2013

Hankkeen kohdealue: Oulunkaaren seutukunta, Iin kunta

3. Yhteenveto hankkeesta

Laajakaistaselvityshanke on selventänyt osuuskunnan perustamiseen ja sopimukseen sekä verkon rakentamiseen ja rahoitukseen liittyviä käytännön asioita.

Hyvin korostuneen aseman on saanut laajakaistapalveluista tiedottaminen ja tulevaisuuden tarpeiden visiointi. Laajakaista on tiehen, vesijohtoon tai sähkölinjaan verrattava infrastruktuuri, johon liittyviä kaikkia palvelumahdollisuuksia ja käyttötarpeita ei vielä tiedetä. Siellä missä tietoliikenne ei toimi nytkään tai ne toimivat huonosti, ei osata välttämättä kuvitella mitä kaikkea hyvät yhteydet tuovat tullessaan. Laajakaistan mahdollisuuksista tiedottaminen on noussut keskeiseen asemaan.

Selvityshanke on käynnistänyt todellisen toiminnan eli alueelle on perustettu Iin tietoverkko-osuuskunta, jonka on tarkoitus rakentaa Iin kunnan alueelle kattava valokuituverkko. Hankkeen kustannusarvio on n. 4 miljoonaa euroa. Verkon rakentaminen on tarkoitus aloittaa vuoden 2015 keväällä. Verkon rakentamisinvestointi edellyttää päätöstä kuntarahoituksesta.

Toteutettu selvityshanke on ollut todella merkittävä askel laajakaistaverkon aikaansaamiseksi lihin. Samalla se on antanut voimakkaan alkusysäyksen myös lin laajakaistaverkon toteutukselle. Perusrakenne on valmis (osuuskunta on perustettu ja aloittanut toimintansa), sopimuskäytänteet on selvitetty ja otettu osin käyttöön, käsitys toteutuksen kustannuksista ja rahoituksesta on huomattavasti tarkentunut ja ylipäättään tietoisuus ja ymmärrys laajakaistan mahdollisuuksista tulevaisuuden palveluiden asiointikanavana on huomattavasti paremmalla tasolla kuin ennen tätä hanketta.

4. Taustaa

Lin pinta-ala on 1602 km² ja asukkaita on alle 10000. Väestötiheys on 6,13 asukasta/km². Lin väkiluku on ollut kasvussa aina 1980-luvulta lähtien. Syynä kasvuun on ollut 37 km päässä sijaitsevan Oulun vetovoima, kunnan omien palveluiden kehittyminen, hyvä työllisyystilanne ja investoinnit kunnan alueelle.

Laajakaistaverkko on erittäin tärkeää yritysten toiminnan, asukkaiden elin- ja asumismahdollisuuksien sekä palvelujen järjestämisen kannalta. Hyvä tietoverkko edistää elinkeinojen kehittymistä, terveydenhuoltoa, kouluja ja tuo uusia toimeentulomahdollisuuksia toimialueelleen.

Kunnan tavoitteena on saada kustannuksiltaan kohtuullinen pitkäaikainen luotettava ja toimiva tietoliikenneliittymä alueemme yrityksille, organisaatioille ja asukkaille.

Laajakaistahanke käynnistyi hallituksen periaatepäätöksellä joulukuussa 2008. Hankkeen tavoitteena on nopeiden laajakaistayhteyksien rakentaminen sellaisilla alueilla, joihin näitä verkkoja ei kaupallisesti todennäköisesti rakenneta. Päämääränä on, että vuoden 2015 loppuun mennessä huippunopeat 100 Mbit/s valokuituyhteydet olisivat enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä saavutettavissa yli 99 prosentissa vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista.

Liikenne- ja viestintäministeriö laajakaistatavoite on kunnianhimoinen ja osuu juuri tarpeeseen varsinkin haja-asutusalueiden elinvoiman säilyttämiseksi ja lisäämiseksi. Hyvät tietoliikenneyhteydet ovat elinehto alueellemme elinkeinoelämän ja julkishallinnon tehokkaaseen palvelujen käyttöön ja kehittämiseen. Tavoite tukee voimakkaasti koko Suomen asuttuna pitämistä ja ihmisten pärjäämistä kotiseuduillaan.

Pohjois-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2030 asiakirjassa todetaan, että maaseudun perusinfrastruktuurin säilyttäminen ja nopeiden tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on edellytys maaseudun elinkeinotoiminnan kehittämiselle. Maakuntaohjelman 2011 – 2014 mukaan hyvät tietoliikenneyhteydet ovat tulevaisuudessa kylien kehityksen ehdoton edellytys.

Pohjois-Pohjanmaan liitto julkisti 14.1.2013 haettavaksi lain 1186/2009 mukaisen laajakaistarakentamisen tuen haja-asutusalueille lin hankealueeseen. Tuen kohteena on nopeiden laajakaistapalveluiden tarjontaan soveltuvan viestintäverkon suunnitteleminen ja rakentaminen hankealueelle sekä edistyksellisten viestintäpalveluiden tarjonta loppukäyttäjille. Tuki koskee sellaisia alueita, jotka nykyisin jäävät nopeiden

laajakaistayhteyksien markkinaehtoisien tarjonnan ulkopuolelle ja jolle tarjonnan ei voida olettaa leviävän markkinaehtoisesti vuoteen 2015 mennessä.

Määräaikaan 13.2.2013 mennessä saapui yksi hakemus lin hankealueesta, ja hakijana oli lin tietoverkko-osuuskunta. Pohjois-Pohjanmaan maakuntahallituksen 18.2.2013 tekemän päätöksen mukaan lin tietoverkko-osuuskunta on valittu lin laajakaistaverkkohankkeen toteuttajaksi ja valtion tuen saajaksi.

lin tietoverkko-osuuskunta on laatinut kustannusarvion koko kunnan alueelle toteutettavasta laajakaistaverkosta. Laajakaistaverkon kokonaiskustannusarvio on 4 000 000 euroa (alv 0 %), joka sisältää sekä runkoverkon että kyläverkon.

lin kunnan tavoitteena on saada kustannuksiltaan kohtuullinen pitkäaikainen luotettava ja toimiva tietoliikenneliittymä alueemme yrityksille, organisaatioille ja asukkaille.

5. Hankkeen tavoitteet

lin laajakaistakokonaisuuden tavoitteena on rakennuttaa lihin valokuituverkko niin, että jokaisella iiläisellä kotitaloudella, yrityksellä, yhdistyksellä tai muulla toimijalla on mahdollisuus liittyä siihen.

Valmisteluhankkeen tavoitteena oli selvittää ja valmistella kaikki ne välttämättömät asiat, jotka tarvitaan laajakaistaverkon rakentamisen käynnistämiseksi. Hankkeen aikana on:

- etsitty toimivaa mallia rakentamisen toteuttamiseksi,
- selvitetty onnistumisen edellytykset toiminnan käynnistymiselle, sekä
- informoitu aktiivisesti kuntalaisia hankkeesta. Kuntalaisinformaation tarkoituksena on ollut myös sitouttaa kiinteistöjen omistajat laajakaista-asiakkaiksi.

6. Hankkeen toteutus

Hankkeen aluksi selviteltiin toimintaympäristöä, alueen asuttuja talouksia, vapaa-ajan asuntoja, yrityksiä ja toimipaikkoja sekä niiden sijoittumista alueellemme. Näiden perusteella muodostimme alustavan kuvan tarvittavasta verkosta ja sen kokoluokasta teknisesti ja rahallisesti. Perusselvitysten perusteella lähdimme suunnittelemaan käytännön toteutusta seuraavasti:

Liiketoimintasuunnitelman tekeminen

Laajakaistan liiketoimintasuunnitelma saatiin valmiiksi keväällä 2013. Liiketoimintasuunnitelmatyön yhteydessä käytiin läpi varteenotettavimmat liiketoimintamallit, yhtiömuodot, ansaintalogiikka, sekä markkinapotentiaali. Suunnitelma toimii pohjana koko laajakaistahankkeelle ja soveltuu toimintaperiaatteeltaan haja-asutusalueiden laajakaistarakentamisen liiketoimintaohjeeksi. Liiketoimintasuunnitelma tehtiin yhteistyössä MCon Partners/Eero Veijolan kanssa.

Liiketoimintasuunnitelma perustuu alustaviin rakentamisen kustannusarvioihin sekä arvioituun liittyjämäärään. Liiketoimintasuunnitelman yhteydessä rakentamista ja toiminnan käynnistämistä on vaiheistettu.

Sopimuskäytänteiden selvittäminen

Hankkeen laajuus, verkostomainen toiminta ja voimakas julkinen tuki tuovat mukanaan laajan ja monimutkaisinkin sopimusviidakon.

Liiketoimintaorganisaatioksi valittiin osuuskunta. Osuuskunta on tasapuolinen ja kaikkia jäseniä tasapuolisesti kohteleva malli. Lin tietoverkko-osuuskunta perustettiin helmikuussa 2013, jonka jälkeen on osuuskunnan toimesta ollut mahdollista tehdä sopimuksia. Tärkein sopimus on liittymissopimus osuuskuntaan liittymiseksi. Sopimuksia voi olla hieman erilaisia yksityishenkilöille ja yrityksille. Sopimusperiaate on kuitenkin sama eli yksi sopija ja yksi ääni. Sopimuksia on tehty lokakuun loppuun 2013 mennessä 360 kappaletta.

Rahoitusvaihtoehdot

Linissä valtion tuki laajakaistan runkoverkon rakentamiseen on 33 % ja vastaavasti lin kunnan rahoitusosuus on 33 %. Alustava päätös valtion tuesta on saatu, kun lin tietoverkko-osuuskunta on valittu valtion tuen saajaksi lin kunnan alueella. Lin kunta ei ole tehnyt omaa päätöstään, joka on siis edellytyksenä valtion tuen saamiselle. Tavoitteena on, että kunnan tukipäätös tehdään vuoden 2014 aikana.

Lin tietoverkko-osuuskunta on arvioinut, että mikäli koko kunnan alueelle rakennetaan laajakaistaverkko (eli runkoverkko) tulee verkon pituudeksi 190 km. Tämän lisäksi talohaarojen rakentamiseen tarvitaan 140 km kaapelia. Tämä on investointina n. 4 M€. Jotta osuuskunta voisi toimia kannattavasti, täytyy liittyjien määrä nousta 1200 kappaleeseen. Tällä hetkellä sopimuksen tehneitä liittyjiä on 334 ja lisäksi kunta ja lilaakso Oy on ilmoittanut ottavansa laajakaistaliittymän 35 kiinteistöön. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka investointirahoitus saataisiinkin koottua, täytyy myös liittyjien määrää saada nostettua merkittävästi nykyisestä, mikä korostaa tiedottamisen ja markkinoinnin roolia.

Aktiivinen tiedottaminen

Tiedottamista on tehty useilla eri tavoin. Laajakaistaa on esitelty 18 kylätilaisuudessa ja 3 markkinatapahtumassa kesän 2013 aikana. Tietoverkko-osuuskunnalle on perustettu omat nettisivut (www.iintietoverkko.fi), joista on muodostunut keskeinen tiedotuskanava ja joiden kautta myös liittymissopimus on mahdollista tehdä.

Paikallislehti, Rantapohja, on kirjoittanut laajakaistahankkeesta muutaman kerran viimeisen vuoden aikana.

7. Yhteistyökumppanit

Tärkeimmät yhteistyökumppanit selvityshankkeen aikana ovat olleet Pohjois-Pohjanmaan liitto, alueen kunnat, Viestintävirasto ja ELY-keskus. Monia keskusteluja on käyty myös muiden vastaavien hankkeiden kanssa kuten Utajärven Utakuidun, Pudasjärven Kairan kuidun, Rautavaaran tietoverkko-osuuskunnan, Kymijoen kyläkuidun, Pohjois-Karjalan

tietoverkko-osuuskunnan ja OLKA (Oulunseudun Laajakaista) kanssa. Keskusteluja on käyty myös operaattoreiden kanssa.

8. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Toteutettu selvityshanke on ollut todella merkittävä askel laajakaistaverkon aikaansaamiseksi lihin. Samalla se on antanut voimakkaan alkusysäyksen myös lin laajakaistaverkon toteutukselle. Perusrakenne on valmis (osuuskunta on perustettu ja aloittanut toimintansa), sopimuskäytänteet on selvitetty ja otettu osin käyttöön, käsitys toteutuksen kustannuksista ja rahoituksesta on huomattavasti tarkentunut ja ylipäättään tietoisuus ja ymmärrys laajakaistan mahdollisuuksista tulevaisuuden palveluiden asiointikanavana on huomattavasti paremmalla tasolla kuin ennen tätä hanketta.

Hankkeen vaikutukset eivät ole vielä konkretisoituneet, koska verkkoa ei vielä ole rakennettu eikä sen "päälle" rakentuvia palveluita ole vielä pystytty viemään käytäntöön. Vaikuttavuus tulee verkon rakentamisen ja sen käytön kautta.

9. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

lin tietoverkko-osuuskunta jatkaa investointihankkeen valmistelua ja seuraavaksi teetätetään verkkosuunnitelma, jotta varsinainen urakoitsijoiden kilpailutus voidaan suorittaa. Lin tietoverkko-osuuskunta valmistelee rahoitusesitystä lin kuntaan. Tavoite on, että rakentamaan päästäisiin viimeistään keväällä 2015.

10. Allekirjoitus ja päiväys

lissä 18.12.2013

Ari Alatossava
toimitusjohtaja